

מסביב למיכון

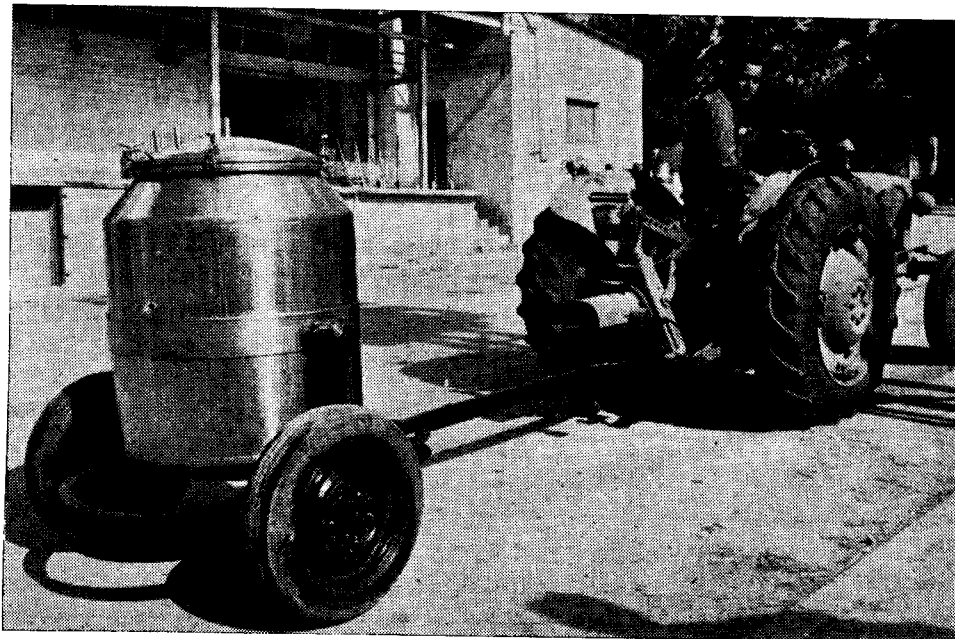
בהזדמנות זו ברצוני להדגיש שהפעלת מיכל חלב היא רצויה ומתקבלת על הדעת כשהפרות נחלבות בביתן-חליבה, במקום קבוע ומרוכז. בכפר-רויתקין החלו כמה משקים להשתמש במיכל וואקום לחלב, גם כשאין להם ביתן כנ"ל והחליבה מבוצעת לאורך שורת הפרות ברפת הסגורה ובמכונה מיטלטלת. החלב נשאב מדליי החליבה, אחרי שחרור הוואקום והסרת המכסה, דרך צינור גמיש באורך של 10 עד 12 מטר ויותר לתוך המיכל שמחוץ לרפת בעזרת וואקום. סידור זה אפשרי אמנם, אך דרושים לשם כך תנאים מסויימים, כי בלעדיהם עלולה שיטה זו להכשיל את בעל המשק.

צינור פלאסטי לשאיבת חלב צריך להיות מחומר מאושר להובלת מזון. ידועות לנו היטב התקלות שנגרמו למשקים מסויימים ע"י שימוש בצינור פלאסטי בלתי מתאים משום שפגע קשה בריחו של החלב ובטעמו. מצויים צינורות

מיכל חלב למשק מושבי

אחד הכלים המקילים במיוחד על עבודתו היומיומית של ייצרן חלב במושב, הינו מיכל-וואקום לקליטת החלב בשעת החליבה ולהובלתו לתחנת האיסוף המרכזית.

מיכלים כאלה ישנם כבר ב־200 משקים בערך, אך רכישתו כרוכה בהוצאה גדולה מאוד; לכן יש ענין רב בכך שלאחרונה התחילו להתייחס חרות יצרנים שונים בהספקת מיכלים אלה ובמחירים נמוכים בהרבה מהמקובלים עד כה. בכפר-רויתקין ובמושבים אחרים נרכשו לאחרונה מיכלים לחלב בנפח של 320 ליטר בקירוב, עם מרכב, מתוצרת רוטשילד (רמת גן) במחיר של 750 ל"י. מיכלים אלה, לאחר ששונתה צורת אטימת המכסה של הדוגמאות הראשונות, עושים רושם טוב ואפשר להמליץ עליהם. אנו מחכים להצעות נוספות מייצרנים אחרים ואולי תתאפשר ע"י כך הורדת מחיר נוספת.

מיכל לחלב מתוצרת בית-חרושת רוטשילד

עטין "ריק". רק בציד החדש, ההיידרופאלו, ישנה הוראה מפורטת לא לעסות את העטין לפני הרחקת הגביעים מהעטין, אלא רק לבדוק בדיקה מהירה כל רבע ורבע תוך כדי מתיחה קלה של הקומץ קדימה ובשום אופן לא כלפי מטה.

לאחרונה התעוררה בעולם הרחב וגם אצלנו השאלה אם בכלל יש צורך בעיסוי העטין לפני סיום החליבה — אפילו בציד חליבה פחות חדיש מההיידרופאלו. ישנם כמה משקים אצלנו — ודווקא משקים מסודרים ומצליחים — שהפסיקו את עיסוי העטינים לפני סיום החליבה ולא הורגשה שום השפעה שלילית. יתר-על-כן, מתקבל הרושם שקיימת קוראלאציה מסוימת בין תוצאות ה-CMT לבין מידת העיסוי בסוף החליבה; במשקים מסוימים, שאינם מעסים, או מעסים אך מעט בסיום החליבה — תוצאות ה-CMT טובות יותר מאשר במשקים המרבים ואף מגזימים בעיסוי זה. תוצאות גרועות במיוחד מתקבלות במשקים מסוימים, המשתמשים הרבה במכסים מיוחדים לסתימת גביעים מורדים מרב עים באמצע החליבה. כנראה, שבמקרים כגון אלה נתונים העובדים לרושם שלרבעים ה"קלים" לא ייגרם עוד שום נזק ("הרי הגביע כבר הורחק!") והמכונה נשארת צמודה יותר מדי זמן לרבעים הנורמאליים, ובנוסף לזה גם מרבים חולבים אלה לעסות את הרבעים הנורמאליים כדי להוציא את "כל החלב".

לפי ההסתכלות, ולפי כל הידוע לנו כיום, אפשר על כל פנים לצמצם באופן ניכר את העיסוי בסיום החליבה, ובמקרים רבים אפשר אף לוותר עליו לחלוטין. שיטת חליבה זו, מותנית, אמנם, בביצוע קפדני של החליבה, באחידות מאקסימאלית בין החולבים ובמצב תקין של המכונה עצמה. משק שאינו יכול להבטיח תנאים אלה, מוטב שלא ינסה לבצע את חליבת הפרות ללא עיסוי בסיום החליבה, אלא יחלוב לפי ההוראות המקובלות עד כה, כלומר — עיסוי בסוף החליבה במשך כמחצית דקה. אין לשאוף לחליבת "הטיפה האחרונה"! החליבה נסתיימה כשישנם בבריות העטין עוד כ-300 גרם חלב, ואם יש צורך לפעמים (אחרי

שהותקנו מחומרים רעילים והם אסורים בהחלט בשימוש להולכת חלב. יתר-על-כן, צינור באורך כגון זה שנזדמן לי לראות בכפר-ויתקין זקוק לסידור מתאים לניקויו. השטיפה הקלה, כפי שהיא נעשית במשקים אלה אחרי החליבה, אין די בה כדי להחזיק את הצינורות במצב נאות להולכת חלב. כן יש להביא בחשבון הפסדי הוואקום בעקב שאיבת החלב, ובייחוד כשאין כל מנגנון אוטומאטי להפסקת הוואקום, או לסגירת הצינור השואב עם סיום השאיבה. ובדרך כלל, משאבת הוואקום שבמשק הרי היא בלאור-הכי עמוסה ואין לה רזרבה מספקת, ויש לחשוש שהחליבה לא תהיה תקינה מחמת שריש מוש נוסף בוואקום.

היוצא מזה שסידור שאיבת חלב מהרפת החוצה למיכל מחייב רכישת כלים מתאימים, יקרים למדי. לצערי עלי לציין שנתקלנו בכפר-ויתקין ביחס של זילזול מוחלט באותם המקרים שניסינו להסביר את הדברים, ואף ביחס מעליב כלפי אותו מדריך שהזהיר את בעל-המשק מהתוצאות הצפויות.

מובן לי שמהססים לא פעם בטרם מחליטים על ההשקעה הגדולה בביתן חליבה ומחפשים פתרונות אחרים, זולים יותר. אך אין להשלים עם פתרונות כגון אלה בלי להבטיח שלא ייגרם נזק לפרה ולתנובתה שמשמשים יסוד להכנסתנו. במשקים עם עדרים גדלים והולכים, אין לדעתי מקום לפתרונות "ביניים", שבין חליבה קונוואגר ציונאלית ברפת הבנויה ובמכונה מיטלטלת, לבין ביתן-החליבה, אשר מביא את ההקלה המבוקשת בעבודה ואשר מבטיח, בהיותו מצויד טוב, את הבסיס לבריאות העטינים ולתמורה עבור עבודתנו.

סיום החליבה בעזרת עיסוי העטין (Machine Stripping)

נוהג הוא ברוב המשקים לעסות את עטין הפרה, תוך כדי מתיחת הקומץ והגביעים כלפי מטה, תוך מחצית הדקה שלפני סיום החליבה, כשקצב העיסוי תואם את קצב הפעימה. כפי שאנו מדגישים תמיד, עיסוי זה צריך להיעשות בטרם נפסקת זרימת החלב, כדי למנוע חליבת

להיות מדגם הישן, או החדש. אשר למשקים המפעילים יותר מ-6 יחידות. צריך בכל מקרה ומקרה לבדוק את המצב. אני מציע למשקים אלה להזמין את המדריך למיכון החליבה כשי מתברר שהוואקום עולה על 38 ס"מ, והוא יבדוק ויקבע את סיבת הסטיה הזאת.

אגב, ישנו בדרך כלל הבדל מסויים בין רמת הוואקום כשכל היחידות חולבות ממש, לבין זו הנוצרת כשלא חולבים באף יחידה. תופעה זו קיימת כמעט בכל סוגי משאבות וואקום, גדולות כקטנות. להבדל של כ-2.5 ס"מ (1 אינץ') בין שני המצבים אין לחשוש; בכל מקרה שההבדל גדול יותר, יש לבדוק את הצידוד ולקבוע את הסיבה, כי יתכן ליקוי במש-אבה, במוסת או בכל מקום אחר.

חי הברון

ה.ב.מ.

דלקת וכי) לחלוב גם את החלב „האחרון“ הזה, יש לעשות זאת ביד ולא במכונה.

וויסות הוואקום במשאבות VP-40

התברר שבמשאבות הוואקום הגדולות VP-40, המותקנות בקיבוצים רבים והמסופקות עם כל קומביין חדש, אין להסתפק במוסת אחד להחדרת הכמות הדרושה של אויר לתוך מערכת הוואקום. כתוצאה מכך עולה רמת הוואקום מעל ל-38 ס"מ, ביחוד כשמופעלות לא יותר מ-6 יחידות חליבה.

אחרי בירור עם חברת אלפא-לאוואל הוחלט לצייד כל משק, המפעיל עד 6 יחידות חליבה באמצעות משאבת וואקום VP-40 במוסת נוסף. מווסת נוסף זה חייב להיות מדגם זהה למוסת הקיים; בהיידרופאלז — שניהם יהיו מהדגם החדש; בצידוד אחר — שני המווסתים יכולים

מבחן הפרים לכושר ייצור הבשר

בשנים האחרונות, עם גבור הביקוש לבשר-בקר בעולם, נוכחו שגם עדרי החלב יכולים לספק כמויות נכבדות של בשר (עגלי-מרבק וכי) בעל איכות טובה. התעורר איפוא ענין לשלב את כושר ייצור החלב בכושר ייצור בשר מאקסימאלי, ולשם כך נתגלה הצורך לבחון בראש וראשונה את הפרים על כושרם להוריש לצאצאיהם גם את תכונת ייצור הבשר. בדנמרק ובגרמניה נהוג זה שנים לרכז עגלים, צאצאי פרים מגזעי החלב, בתחנות מיוחדות ולעקוב אחר קצב גדילתם ותוספת המשקל שלהם בהתאם לגורמות הונה מתוכננות מראש. בארץ נערכו ונערכים המבחנים האלה על יסוד תוצאות השקילה במשקים. המבחנים האלה מתבססים על מבחני צאצאים בלבד.

בזמן האחרון נערכו בגרמניה מחקרים בדבר יעילות הסאלאקציה בפרים גם על יסוד קצב הגדילה של הפרים עצמם, והתוצאות סוכמו כדלהלן:

1. בעזרת הקשה מדוגמאות הוכח שאפשר להגיע לסאלאקציה יעילה יותר ע"י בחינת כושר התפסמותו של הפר עצמו מאשר בשיטת מבחן הצאצאים בלבד. דבר זה נכון במיוחד כשאפשרויות ביקורת הצאצאים הן מוגבלות, וכשדרושים הרבה פרים צעירים לצרכי מבחני צאצאים על כושר הנבט חלב.
2. נתונים המעידים על כושר התפסמותו של הפר עצמו בשלבי הגדילה שלו השונים מאפשרים קביעה ריאלית ומוסמכת של ההוצאות הכרוכות בפיטום, וכתוצאה מזה אפשר לשפר ריווחיות ענף ייצור הבשר.
3. הכללת המבחן העצמי של הפר לתוך תכנית מבחן הצאצאים הקיימת תשמש כהשלמה של המבחן המקובל, אולם יש להקפיד על כך שרק עגלים מהורים משובחים ביותר (אב ואם גם יחד) יועמדו במבחן העצמי. את הפרים בעלי כושר ההתפסמות המעולה ביותר יש לראות כמועמדים לשמש פרי-רבייה בעתיד, ומובן מאליו שעוד יערכו להם מבחני-צאצאים בכל הנוגע לתכונות של הנבט חלב.

המביא לדפוס י. ע.

★

▲ באחד העתונים פורסם שהצרפתים הם „זוללי גבינה“ המפורסמים ביותר בעולם, אולם מתברר שאין הדבר כך, כי היוונים עולים עליהם מבחינת זה. לפי סקר שנערך ביוון יוצא שצריכת הגבינה לנפש בשנה מגיעה ל-14 ק"ג. החלק המכריע של 116 מיליון ק"ג של גבינה, המיוצרים ביוון, בא מחלב כבשים ועזים. כ-2.9 מיליון ק"ג גבינה מיובאים מחוץ-לארץ.